

# Subsidiekader voor open jeugdwerk

— versie september 2022

# Subsidiekader voor open jeugdwerk

In de meeste subsidiereglementen maakt men een onderscheid tussen **jeugdverenigingen en jeugdinitiatieven**. De jeugdverenigingen verwijzen doorgaans naar de jeugdbewegingen (Scouts, Chiro, KSA ...). Onder jeugdinitiatieven verstaan we alle vormen van open jeugdwerk. Wij zullen in dit document enkel spreken over jeugdinitiatieven/open jeugdwerk. Open jeugdwerk (jeugdhuisen, jeugdcentra, zelforganisaties, jeugdclubs, vindplaatsgericht werk, outreachend werk, pleinwerk ...) is er voor “zelforganiserende” jongeren die open aanbod creëren.

## Inleiding

**Open Jeugdwerk kost geld.** Open jeugdwerkinitiatieven hebben nood aan duurzame en breed inzetbare infrastructuur. Activiteiten zijn meestal niet kosteloos of zelfbedruipend en bij initiatieven met personeel is tewerkstelling een grote uitgavenpost. Daarnaast zijn er ook nog andere (vaak onzichtbare) kosten zoals taksen, verzekeringen, energie, onderhoud en herstellingen. Om die veelheid aan redenen worden open jeugdwerkinitiatieven vaak lokaal ondersteund via subsidies. Dit is een goede zaak. Subsidies geven de jonge vrijwilligers en eventuele beroepskrachten de ruimte om te focussen op het pedagogische project van open jeugdwerk.

### *We staren ons blind op inkomsten ...*

Open jeugdwerkinitiatieven worden in verschillende reglementen financieel gelijkgesteld aan andere jeugdwerkvormen en jeugdverenigingen. Dit terwijl de financiële huishouding vaak heel anders in elkaar zit: er zijn andere vaste kosten, zonder lidmaatschap zijn er ook geen ledeninkomsten, de activiteiten zijn vaak anders en dus ook anders geprijsd ... Lokale besturen durven dat vaak niet te veranderen uit schrik dat jeugdverenigingen zich benadeeld zouden voelen ten opzichte van open jeugdwerkinitiatieven.

Meestal wordt er in subsidiereglementen dan ook vertrokken van het idee dat open jeugdwerk ook **eigen inkomsten moet genereren** om die vaak hogere kosten op te vangen. Zo wordt bijvoorbeeld slechts een deel van de loonkost gesubsidieerd en moet men zelf (een deel van) de energiefactuur betalen of de kosten van activiteiten dragen. Dit vanuit het idee dat activiteiten ook altijd opbrengsten hebben.

**Door te focussen op de inkomsten die open jeugdwerkinitiatieven genereren, duwen we hen in een commercieel model.** Dat zet onnodige druk op het pedagogische project van open jeugdwerk. Jongeren, vrijwilligers, bestuurders en professionals zijn op die manier vooral bezig met het *uitbaten* van hun werking en met het organiseren van activiteiten met het oog op inkomsten, en niet met de inhoud, de bestaansredenen van het jeugdinitiatief: werken met, door en voor jongeren.

### *... en creëren zo onze eigen blinde vlek.*

Activiteiten die meer kosten dan ze opbrengen, zoals optredens en workshops, komen in de verdrinking, ten voordele van activiteiten die wel geld opbrengen of die goedkoop te organiseren zijn. Vaak gaat het dan over feesten en fuiven – wat nog steeds voor een grote groep jongeren zeer relevant is, maar voor een andere groep veel minder.

### **Niet alle open jeugdwerkinitiatieven kunnen in dezelfde mate eigen inkomsten vergaren.**

Een jeugdinitiatief met een bar en een feestzaal genereert nu eenmaal makkelijker inkomsten dan wanneer men enkel focust op bijvoorbeeld activiteiten en workshops die voornamelijk in de namiddag plaatsvinden. Open jeugdwerkinitiatieven die geen inkomsten uit hun werking halen, hebben het daardoor niet altijd gemakkelijk om te overleven, of ze geraken niet eens opgestart.

**Het is namelijk niet voor alle werkingen opportuun om inkomsten bij leden en bezoekers te halen.** Diegenen die geen dranken verkopen en geen betalende activiteiten opzetten, vallen tussen de mazen van het net. Vaak gaat het om werkingen die zich richten op jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties. Die werkingen kiezen er expliciet voor om laagdrempelig te werken en geen inkomsten te halen bij hun doelgroep, aangezien zij vaak een beperkt budget hebben.

**Het gevolg: verschillende, vaak nieuwe en maatschappelijk zeer relevante jeugdinitiatieven vinden geen aansluiting bij het lokaal erkende jeugdwerk. Ofwel worden ze niet erkend, ofwel herkennen ze zichzelf niet in een gedateerd subsidiereglement** (als ze de weg naar het reglement al vinden).

### **Verruim je blik**

Niet alle openjeugdwerkinitiatieven bevinden zich in het centrum van het jeugdwerklandschap<sup>1</sup>. Een groot deel van de openjeugdwerkinitiatieven zit in de periferie van het jeugdwerk. Ze breken vaak uit de klassieke invulling van louter vrijetijdsactiviteiten en bouwen al doende bruggen naar beleidsdomeinen zoals welzijn, onderwijs, werk & sociale economie en sport en (jeugd)cultuur.

Huidige subsidiereglementen enten zich op de organisaties in het centrum, en niet op de “nieuwe” vormen van open jeugdwerk in de periferie. Op die manier missen we de ondersteuning van een belangrijk, innovierend en ontwikkelend deel van het jeugdwerklandschap. Vernieuwende initiatieven vinden moeilijk of geen aansluiting bij bestaande kaders en blijven zo onder de radar van lokale ondersteunende diensten en netwerken.

### **Update je subsidiekaders**

**Formaat pleit ervoor om lokale subsidiereglementen te actualiseren, zowel wat betreft inhoud als wat betreft budgetten.** Dat is broodnodig om de diversiteit van het veld te erkennen, te ondersteunen en te laten bloeien.

Om ook de opstartende en reeds ontwikkelende nieuwe initiatieven ruimte te geven, ijveren we ervoor om in de nieuwe reglementen **minder nadruk te leggen op het generen van inkomsten uit jongeren**. Open jeugdwerkinitiatieven moeten kunnen afzien van drankverkoop en winstmaximalisatie als hét recept om hun kosten te dekken.

Een werking moet in staat zijn om democratische prijzen te hanteren voor activiteiten en op eenvoudige manieren te differentiëren in prijzen<sup>2</sup> zodat alle jongeren gelijkwaardig kunnen participeren, zonder dat ze zich zorgen moeten maken of er morgen nog een werking is. Op die manier kunnen nieuwe subsidiereglementen open jeugdwerkinitiatieven ook uitdagen om in te zetten op een verdieping en verbreding van hun werking: om dingen te doen die buiten hun comfortzone liggen, om écht helemaal in te spelen op de noden van jongeren.

---

<sup>1</sup> We hanteren hier terminologie uit de visienota *Diversiteit in/en het jeugdwerk van Demos en De Ambrassade*: ‘Organisaties in het centrum ontlenden hun centrale plaats aan verschillende van deze kenmerken: ze genieten een grote naamsbekendheid bij het grote publiek, kennen een lange traditie, hanteren een methodiek die hoog staat aangeschreven, bereiken voornamelijk een sociaal-cultureel dominant publiek, hebben een wijdvertakt aanbod en/of beschikken over een sterk maatschappelijk netwerk met politieke invloed.’  
Bron: [https://ambrassade.be/files/attachments/141/Ambrassade\\_Visienota\\_2\\_digitaal.pdf](https://ambrassade.be/files/attachments/141/Ambrassade_Visienota_2_digitaal.pdf)

<sup>2</sup> Voorbeelden hiervan zijn solidariteitsbijdrages bij inschrijven voor activiteiten waarbij je meer betaalt naar keuze, of een aangepast tarief via de UitPas.



## Leidende principes

Bij het uitwerken van een nieuw subsidiekader gaan we uit van een aantal principes:

- Het pedagogische, inhoudelijke project van open jeugdwerk staat centraal – een te hoge nadruk op inkomsten uit bezoekers zorgt voor commerciële druk.
- Open jeugdwerk dient integraal te worden ondersteund: niet enkel de inhoudelijke werking, maar ook de randvoorwaarden en de pedagogische omkadering.
- Ook nieuwe vormen van open jeugdwerk moeten op laagdrempelige wijze toegang krijgen tot ondersteuning.
- Verwachtingen moeten realistisch zijn. Veel gemeenten gebruiken erkenningsvoorwaarden zoals min. 10u aanbod per week hebben en twee avonden per week geopend zijn. Startende experimentele werkingen komen zo niet aan de bak en sommige werkingen met een beperkte draagkracht van vrijwilligers worden zo gedwongen om de eigen werking te overbelasten.
- Een goede infrastructuur is onontbeerlijk voor kwalitatief open jeugdwerk.
- Rechtszekerheid is noodzakelijk om op lange termijn te kunnen werken. Zorg dat er ruimte is om te groeien en te krimpen zonder erkenning te verliezen. Open jeugdwerk gaat nu eenmaal in ups en downs.
- Tewerkstelling staat vrijwilligerswerk niet in de weg en kan ondersteunend werken bij inhoudelijke verbreding en doelgroepsverbreding. Tegelijkertijd is tewerkstelling niet overal wenselijk of noodzakelijk. Op heel wat plekken mag jeugdhuiswerk ook gewoon louter vrijwilligerswerk blijven.

Met dit kader wil Formaat lokale overheden stimuleren om de integrale kost van open jeugdwerk in rekening te brengen. Onderstaande tekst zet krijtlijnen uit voor een voorwaardenscheppend kader, een inhoudelijke werkingssubsidie en pedagogische omkadering.

## Structuur leidraad

De structuur van het document volgt de structuur die de meeste subsidiereglementen hanteren. We willen ervoor zorgen dat de lezer gemakkelijk zijn weg vindt in het kader dat Formaat vooropstelt.

### Inleiding Structuur leidraad Leidraad

<b>1 Erkenningsvoorwaarden</b>	p. 5
1.1 Beheer van de vereniging (het jeugdinitiatief)	
1.2 Doelstelling van de vereniging	p. 7
1.3 Ledenlijsten, lidmaatschappen en gdpr	p. 8
1.4 Aansluiting bij koepelorganisaties	p. 9
1.5 Verplichte vorming	
1.6 Gemeentelijke overlegstructuren	
<b>2 Ondersteuning en financiering</b>	
2.1 Basistoelage – financiering vaste kosten Startende werkingen	p. 10
2.2 Financiering werkingkosten	p. 15
2.3 Projectsubsidies als aanvullend sluitstuk	p. 16
2.4 Professionalisering	p. 19
<b>3 Consumptiebeleid</b>	p. 20
<b>4 Corona</b>	p. 22

# Leidraad

We bouwen het kader op met *praktijkvoorbeelden uit bestaande reglementen* en maken *simulaties* op basis van werkelijke subsidiekaders. **De praktijkvoorbeelden dienen vooral om aan te geven hoeveel verschil er is tussen de gemeentes.** Ze zijn niet bedoeld als goede of minder goede voorbeelden. Ze geven een beeld van wat er in de praktijk gehandhaafd wordt.

Naast kleuren gebruiken we ook icoontjes in dit document om de tekst te structureren en belangrijke aandachtspunten in de kijker te zetten.



Aanbeveling vanuit Formaat



Blijkt vanuit ons praktijkonderzoek / zien we in de praktijk



Verder leeswerk / verwijzing naar een belangrijke bron



Tip van Formaat



Sommige subsidiereglementen staan niet online. In bepaalde gevallen moet je ervoor mailen naar de jeugddienst. Dat is een grote drempel. Formaat pleit ervoor om al deze reglementen online te plaatsen, zodat ze gemakkelijk door jongeren te raadplegen zijn. Je kan deze reglementen zelfs actief aan de man brengen. Organiseer een infoavond, leg de subsidiemogelijkheden uit als je aanwezig bent op een pleintje ...

Hou de reglementen eenvoudig zodat jongeren die initiatief willen nemen ze ook effectief kunnen lezen en begrijpen. Heel wat jongeren weten niet dat er subsidies bestaan voor de initiatieven die ze opzetten. Informeer hen.

## 1 Erkenningsvoorwaarden

De meeste steden en gemeentes gebruiken erkenningsvoorwaarden als inrijpoort voor hun reglement. Je moet erkend zijn om te kunnen genieten van financiële ondersteuning. We bespreken hieronder de meest voorkomende voorwaarden.

### 1.1 Beheer van de vereniging (het jeugdinitiatief)

#### Een vzw ...

We lezen in de meeste subsidiereglementen als basisvoorwaarde dat de vereniging een vzw moet zijn. De voordelen van deze rechtspersoonlijkheid en de bescherming die ze biedt, hoeven we in deze publicatie niet uitgebreid uit de doeken te doen. Formaat gelooft dat de optimale verenigingsvorm voor het overgrote deel van de initiatieven binnen open jeugdwerk de vzw-vorm<sup>3</sup> is.

- Een jeugdhuis beschikt over rechtspersoonlijkheid in de vorm van een vzw en er zetelen minimaal vijf jongeren onder de 30 in het beleidsorgaan. (Stad Aalst)
- De jeugdhuisen moeten een vzw zijn of onder een overkoepelende lokale vzw ressorteren. (Zemst)
- Het jeugdhuis dient de juridische vorm aan te nemen van een vzw – vereniging zonder winstoogmerk. (Brugge)

<sup>3</sup> Er zijn nog jeugdhuisen die georganiseerd zijn als EVA/IVA en AGB. Deze rechtsvormen geven organisaties vrijheid door hen uit de stedelijke of gemeentelijke organisatie te trekken, maar behouden politieke controle door de samenstelling van het bestuur. Formaat is geen voorstander van politieke vertegenwoordiging in het bestuur van jeugdinitiatieven. Het zorgt voor gebrek aan continuïteit binnen het bestuur van de werking en druist is tegen het 'voor en door jongeren'-principe van jeugdwerk. Formaat pleit ervoor het open jeugdwerk te organiseren als (tijdelijke) feitelijke vereniging of onafhankelijke vzw.



### ... wanneer ze daar klaar voor zijn ...

Veel startende initiatieven gaan *in de rapse* – omdat het een voorwaarde is – statuten publiceren en een bestuursorgaan en algemene vergadering samenstellen. In heel wat gevallen bestaan deze belangrijke controleorganen en bestuursfuncties uit vrienden en familie van de initiatiefnemers. In het beste geval hebben deze bekende gezichten wat bestuurservaring, in de meeste gevallen echter niet.

Formaat gelooft in het belang en de kracht van goede bestuurders. We vinden het belangrijk om toe te werken naar een doordachte samenstelling van bestuursorganen en het aantrekken van profielen die kunnen bijdragen tot de versterking van het initiatief. Daarom moeten we vermijden dat subsidiereglementen van bij de opstart verplichten<sup>4</sup> tot het installeren van een vzw-structuur. Om zicht te krijgen op de profielen die men zoekt voor een bestuur, moet de werking eerst de kans krijgen om zich te vormen.

- *Om erkend te worden moet het jeugdhuis voldoen aan volgende voorwaarden: [...] zich organiseren in een feitelijke vereniging of in een vzw-structuur, met een eigen bankrekeningnummer met drie volmachten; [...] (Melle)*

### ... en wanneer dat zinvol is.

Toch zijn we ons er ook van bewust dat de rechtspersoon van een vzw (steeds meer) verplichtingen en kosten met zich meebrengt. Aangiftes rechtspersonenbelasting, publicaties kruispuntbank, verzekeringen en taksen, UBO-register ... en alle boetes die er bij komen kijken. Voor sommige initiatieven en hun jonge bestuurders weegt de last van een vzw stilaan zwaarder door dan de bescherming die deze rechtsvorm kan bieden. Bovendien kampen vzw's met krimpemde besturen, niet iedereen wil hier nog instappen. Sommige vzw's vinden zelfs geen drie bestuurders meer.

Het valt dus af te wegen of een initiatief effectief steeds als een vzw door het leven moet gaan. In sommige gevallen is een feitelijke vereniging misschien de meer aangewezen rechtsvorm. Een feitelijke vereniging kan in beperkte mate dezelfde handelingen als een vzw uitvoeren, zonder de lasten ervan te moeten dragen.



Het is slechts wanneer een initiatief veel belangrijke financiële en contractuele verbintenissen aangaat, dat een vzw, mits strikte opvolging van regelgeving en bijkomende verzekeringen, een noodzakelijke voorwaarde moet vormen. Voor beperkte subsidiebedragen (bijv. <5000€ per jaar) is een vzw-structuur best geen verplichting.



Als subsidiegever kan je bij feitelijke verenigingen wel vragen om een eigen bankrekening met meerdere volmachthouders, zodat subsidies niet op een privérekening terecht komen en er interne controle mogelijk is.

Ook kan je een bewijs van de verzekeringspolis opvragen om zeker te zijn dat de initiatiefnemers en hun activiteiten / infrastructuur / bezoekers voldoende verzekerd zijn.

### Inbreng van jongeren

Open jeugdwerk is van, voor en door jongeren. In het open jeugdwerk staan jongeren aan het roer. Zij krijgen een duidelijke plaats in de besluitvormingsprocessen over de organisatie en haar aanbod.<sup>5</sup>

<sup>4</sup> Eventueel maak je een uitzondering bij relatief hoge subsidiebedragen (bijvoorbeeld meer dan €5000 subsidie) om wel verplicht een vzw als rechtspersoon te zijn. Gezien een vzw aan meer verplichtingen moet voldoen (o.a. jaarrekening opmaken), is ze ook makkelijker te controleren en geeft het meer garantie aan het lokale bestuur dat de subsidies zullen gebruikt worden voor wat ze bedoeld zijn.

<sup>5</sup> In Form, p.48: 8 bouwstenen voor Open Jeugdwerk

Onze lezing van Vlaamse subsidiereglementen leert ons dat veel steden en gemeenten dat eigenaarschap van jongeren ook centraal stellen. In vele gevallen is het een voorwaarde om erkend te worden dat een substantieel deel van het bestuur jonger dan 30 of 25 jaar is.

- *Het bestuur van het jeugdhuis bestaat voor minstens de helft uit personen jonger dan 35 jaar. De passende verzekeringen omtrent burgerlijke aansprakelijkheid, lichamelijke ongevallen en aanverwante risico's zijn af te sluiten. (Brugge)*
- *Indien het initiatief georganiseerd is binnen een vzw-structuur, moet deze in alle beleidsorganen minstens uit 1/3 van de leden bestaan uit leden die jonger zijn dan 30 jaar. (Stad Mechelen)*
- *Het jeugdwerkinitiatief dient geleid te worden door minimaal drie begeleiders; bestaande uit vrijwilligers waarvan de meerderheid jonger is dan 30 jaar. (Stad Hasselt)*
- *Geleid worden door een bestuur, waarvan de meerderheid jonger is dan 30 jaar (uitgezonderd voor specifieke werkingen met gehandicapten en werkingen met maatschappelijk kwetsbare jongeren). (Herentals)*
- *Bestuurd worden door een meerderheid van jongeren die de leeftijd van 31 jaar niet bereikt hebben. (Turnhout) De werking van het jeugdwerkinitiatief moet zich volledig autonoom ontwikkelen en mag niet financieel afhankelijk zijn van een volwassenenvereniging. (Stad Lokeren)*
- *Vrijwilligers tot 30 jaar hebben in de organisatie en het beleid van de organisatie een bepalende inbreng. (Wuustwezel)*

Het standpunt van Formaat is dat **jongeren een duidelijke plaats moeten krijgen in besluitvormingsprocessen**. Dat kan echter op verschillende manieren. We zijn er geen voorstander van om dit vast te leggen in leeftijdsbeperkingen voor raden van bestuur of al te veel beperkende administratieve regels.

Indien er toch de behoefte is om controlerende regelgeving hierrond neer te pennen, suggereren we de lijn aan te houden van [Decreet bovenlokaal](#): werkingssubsidie voor jeugdhuizen, namelijk dat de **algemene vergadering** van het jeugdinitiatief minstens voor de helft samengesteld is met leden jonger dan 30 jaar.



We bevelen aan om jongeren een duidelijke plaats te geven in besluitvormingsprocessen. Dat kan op verschillende manieren. We zijn er geen voorstander van om dit vast te leggen in leeftijdsbeperkingen voor het bestuursorgaan. We suggereren eerder de geest aan te houden van het decreet bovenlokaal jeugdwerk: werkingssubsidie voor jeugdhuizen, namelijk dat minstens de helft van de stemgerechtigde leden uit de AV jonger dan 30 jaar is.



Het valt op dat veel steden en gemeentes verschillende leeftijdsgrenzen hanteren om 'jeugd' af te bakenen. Via Vlaams decreet wordt jeugd gedefinieerd als kinderen en jongeren van drie tot en met 30 jaar.<sup>6</sup> We raden gemeentes aan om – met het oog op duidelijkheid en rechtlijnigheid – ook deze leeftijdsgrenzen te hanteren.

## 1.2 Doelstelling van de vereniging

In 2016 startte Formaat een visietraject op om het jeugdhuiswerk van de toekomst te verkennen. De studiedag en bijbehorende publicatie 'Later als ik jong ben' droeg in zich de eerste kiemen van een nieuw verhaal dat zou leiden tot de term "open jeugdwerk". Met deze nieuwe term trekt Formaat de definitie van jeugd(huis)werk open en erkent en omarmt ze de enorme diversiteit aan jeugdinitiatieven die de voorbije jaren groeide. Het is hoog tijd om de diversiteit van het werkveld te vertalen in het ondersteunende beleid.



Open jeugdwerk kent acht bouwstenen die wij naar voren schuiven als parameters die het doel en de aard van te ondersteunen jeugdinitiatieven bepalen.

<sup>6</sup> cf. definitie jeugdwerk In het decreet van 6 juli 2012: 'jeugdwerk is sociaal-cultureel werk op basis van niet-commerciële doelen voor of door kinderen en jongeren van drie tot en met dertig jaar, in de vrije tijd, onder educatieve begeleiding en ter bevordering van de algemene en integrale ontwikkeling van de kinderen en jongeren die daaraan deelnemen op vrijwillige basis en dat wordt georganiseerd door jongeren, particuliere jeugdverenigingen, gemeentelijke openbare besturen of de Vlaamse Gemeenschapscommissie'



Een uitgebreide uitleg en concretisering van de bouwstenen en uitgangspunten van open jeugdwerk, vind je in onze publicatie 'In Form' uit 2019.

<https://www.formaat.be/publicatie/in-form-bouwstenen-voor-open-jeugdwerk>

We suggereren om minstens onderstaande zaken op te nemen bij de doelstellingen van de vereniging.

- ✓ Het jeugdinitiatief creëert kansen voor jongeren om elkaar te ontmoeten. Het jeugdinitiatief is vrij toegankelijk. Je hoeft geen lid te zijn om te kunnen deelnemen aan activiteiten of initiatief te nemen.
- ✓ Het jeugdinitiatief kent geen consumptieplicht, noch deelnameverplichting en hanteert een democratisch prijzenbeleid.
- ✓ Het jeugdinitiatief is breed toegankelijk, zet in op gelijkwaardigheid en zet diversiteit in als een sterkte.
- ✓ De doelstelling van het initiatief mag niet uitsluitend gericht zijn op beleven van levensbeschouwing of het bedrijven van politiek.

### 1.3 Ledenlijsten, lidmaatschappen en GDPR

Verschillende subsidiereglementen baseren zich onder andere op ledenaantallen om het toe te kennen subsidiebedrag voor werkingen te bepalen. Het aantal leden geldt dan als indicator voor de grootte van de vereniging, die dan in de schaal wordt gelegd als bepalende factor voor hoeveel subsidies de vereniging moet krijgen.

Hoewel lidmaatschap voor jeugdverenigingen vaak onlosmakelijk samenhangt met hun identiteit, werkt dat voor open jeugdwerkinitiatieven vaak net averechts. Het open karakter en de laagdrempelige instap zijn wezenlijke kenmerken van open jeugdwerk.

Bovendien is het aantal leden niet steeds de beste indicator om te bepalen hoe groot het subsidiebedrag moet zijn. **Subsidies op basis van het aantal leden stimuleren vooral de verkoop van veel goedkope lidkaarten en creëert niet noodzakelijk meer betrokkenheid met deelnemers en vrijwilligers.** Het beste overtuigende argument om je te engageren voor een werking moet vooral de geest en sfeer van het initiatief zijn, en niet het kopen van een lidkaart.

- *Ledenlijst (op 31 december van het jaar voorafgaand aan de aanvraag) van de leden en het bestuur van het jeugdhuis met vermelding van naam, adres en geboortedatum, ondertekend door de voorzitter en secretaris van het bestuur. (Tervuren)*
- *Aantal leden van drie tot en met 30 jaar. Op basis van het aantal verkochte lidkaarten worden de subsidies berekend. (Londerzeel)*
- *Ledenlijsten: De controle gebeurt op basis van de verzekeringslijsten van juli van het lopende jaar (bij te voegen). De punten worden toegekend per groep. De mensen uit de leiding of het bestuur worden hier niet bijgeteld. (Zemst)*
- *De aanvraag moet vergezeld zijn van een ledenlijst\* van het initiatief d.d. 1 januari van hetzelfde jaar. Deze ledenlijst vermeldt minimaal de naam, voornaam, adres en geboortedatum van elk lid én dezelfde gegevens van elk bestuurslid en/of leidinggevend lid van het initiatief. \*Deze gegevens zullen worden verwerkt conform de privacyverklaring van lokaal bestuur Turnhout (<https://www.turnhout.be/privacyverklaring>). Indien er iets niet duidelijk is, aarzel niet ons te contacteren. (Turnhout)*
- *Het jeugdhuis richt zich voornamelijk op de leeftijdsgroep van 16 tot en met 25 jaar. De leden beschikken over een lidkaart. (Brugge)*



De namen van de leden van het bestuur zijn gekend via de statuten van de vzw of feitelijke vereniging. Formaat is geen voorstander van het verplicht maken van lidmaatschap en het laten opmaken van ledenlijsten met persoonsgegevens. Lidmaatschap gaat in tegen het open karakter van open jeugdwerk en creëert een drempel tot deelnemen. Bovendien garandeert lidmaatschap geen betrokkenheid.



Het bijhouden en doorgeven van persoonsgegevens is sinds het ontstaan van de Europese GDPR-regeling wettelijk beperkt. Voor meer info over GDPR:

<https://www.formaat.be/thema/gdpr-en-privacywetgeving>



## 1.4 Aansluiting bij koepelorganisaties

- Elk, op basis van dit reglement, erkend jeugdhuis komt in aanmerking voor een basissubsidie van 750,00 euro mits het voorleggen van een aansluiting bij Formaat en het volgen van jaarlijks twee vormingen bij Formaat. (Stad Hasselt)
- Het initiatief moet aangesloten zijn bij een overkoepelende structuur erkend door de Vlaamse Gemeenschap. (Tervuren)



Formaat is geen voorstander van verplichte aansluiting bij een koepelorganisatie. Het is sowieso raadzaam omwille van de vele voordelen, maar mag geen verplichting zijn om erkend te worden.

## 1.5 Verplichte vorming

Formaat adviseert om vorming te volgen. Als vrijwilliger en jeugdwerker kan je altijd bijleren en geïnspireerd worden. Vanuit onze organisatie schuiven we ook een breed pakket aan vormingen naar voren.

We zien in verschillende subsidiereglementen dat lokale besturen die wens om vorming te volgen, delen. Het valt wel op dat verschillende reglementen het volgen van vormingen als een verplichte voorwaarde zien om erkend te worden als jeugdwerk.

- *Het jeugdhuis heeft minstens twee leden van het dagelijks bestuur die een attest kadervorming ten behoeve van de jeugdhuiswerking kunnen voorleggen, hebben een diploma maatschappelijk werk of kunnen drie jaar ervaring in het jeugdhuiswerk aantonen. (Melle)*
- *De beroepskracht schoolt zich permanent bij in het kader van de uitgeoefende functie en dit met een minimum van 24 uren kadervorming per werkjaar. (Brugge)*



Formaat stelt voor om het volgen van vorming als voorwaarde te laten vallen, en eerder als aansporing op te nemen via vormingssubsidies. We moedigen incentives aan tot het volgen van vorming, maar willen het niet zien als een verplichting om erkend te worden als jeugdinitiatief.

## 1.6 Gemeentelijke overlegstructuren

Zeer uitzonderlijk wordt een verplichte deelname aan overlegstructuren opgenomen als erkenningsvoorwaarde. Formaat adviseert om aanwezig te zijn op overleggen. We moedigen incentives aan tot aanwezigheid, maar niet als een verplichting.



Zo'n verplichting is overigens niet wettig. Het decreet lokaal jeugdbeleid stipuleert in artikel 5, §2: "Het lidmaatschap van de jeugdraad kan niet als voorwaarde voor lokale subsidiëring worden gesteld."



Formaat kant zich tegen verplichte aanwezigheid als voorwaarde voor erkenning, **het is niet wettelijk.**

## 2 Ondersteuning en financiering

Formaat gelooft dat **elk initiatief dat voldoet aan de doelstellingen van open jeugdwerk de ondersteuning van een lokaal bestuur verdient.** Om die reden willen we hier nogmaals ons pleidooi voor laagdrempelige erkenningsvoorwaarden herhalen.

Het subsidiemodel dat we in deze publicatie naar voren schuiven is in veel opzichten een vereenvoudiging van een groot deel van de bestaande subsidiereglementen in Vlaanderen.



Verschillende subsidiereglementen in Vlaanderen werken met meerdere hoofdstukken, na te streven doelen en ingewikkelde puntensystemen om de precieze toe te kennen bedragen te berekenen. Wij houden het bewust simpel door te werken met:

- Een basistoelage bestaande uit dekking van de vaste kosten
- Aanvullende subsidie voor alle activiteiten en projecten
- Deficitsubsidies voor gevolgde vorming (terugbetalingsregeling kadervorming)

Financiering is vaak het eerste aangrijpingspunt wanneer we over ondersteuning spreken. Ondersteuning kan echter ook allerlei andere vormen aannemen. In sommige gevallen zijn zulke (symbolische) acties of mogelijkheden zelfs even relevant als financiering.



In sommige gemeentes betekent erkenning als jeugdwerkvereniging ook de toestemming om gebruik te maken van (een beperkt deel van) het wagenpark van de gemeente, de gemeentelijke infrastructuur (permanent of gratis ter beschikking voor een bepaald aantal dagen), de uitleendienst, toegang tot inhoudelijke ondersteuning ...

## 2.1 Basistoelage – financiering vaste kosten



Formaat pleit voor een **basistoelage die de vaste kosten van een initiatief dekt**. Voor initiatieven die niet gehuisvest zijn in gemeentelijke infrastructuur, adviseren we steeds te werken met het invulformulier dat de vaste kosten berekent. De meest voorkomende vaste kosten kan je berekenen via de door Formaat beschikbaar gestelde **vaste kostentool**.

<https://formaat.be/tools/vaste-kosten-tool>

In deze vaste kosten is **ook de huur opgenomen als er gebruik gemaakt dient te worden van een privégebouw**. In sommige steden zijn er initiatieven die gebruik kunnen maken van een stadsgebouw en andere die op de huurmarkt zijn aangewezen. We pleiten ervoor dat alle initiatieven dezelfde voordelen hebben. Om die reden is de eventuele huurprijs opgenomen onder de vaste kosten. Wanneer er een forfait is opgenomen voor het gebruik van een gebouw van de gemeente, zou een gebouw van een vergelijkbare grootte aan eenzelfde forfaitair bedrag door een ander initiatief gehuurd moeten kunnen worden. Dat laatste vraagt in sommige gevallen een huursubsidie of -compensatie voor initiatieven die op de privémarkt zijn aangewezen.

**De gemeente kan kiezen om de andere vaste kosten (EGW, internet, lidmaatschap, verzekeringen ...) volledig te dragen of een percentage ervan.**<sup>7</sup> Men kan werken met een voorschot aan het begin van het werkjaar op basis van resultaten van de simulatie (en kennis van de kost van eventuele voorgaande jaren) en daarna de werking de uitgaven laten verantwoorden. Men kan er eveneens voor opteren te werken met een forfait op basis van de simulatie. Als alternatieve indicator voor de vaste organisatiekosten van werkingen met een gebouw kan men de grootte van het gebouw nemen en op basis daarvan een bedrag bepalen.

### **Kansengroepen & kwetsbaarheid**

Heel wat subsidiereglementen hebben een toevoeging die zich richt op kansengroepen of kinderen en jongeren in een maatschappelijk kwetsbare positie. Wanneer een jeugdinitiatief extra inspanningen levert om deze jongeren te bereiken of wanneer deze jongeren zelf een jeugdinitiatief willen opzetten, kunnen zij daarvan gebruik maken.

<sup>7</sup> Formaat pleit voor het werken met geplafonneerde bedragen gebaseerd op de scherpe tarieven die we via IC Verzekeringen aanbieden. Op die manier responsabiliseer je jongeren om een goede prijs te zoeken. Voorbeeld: verzekeringspremie IC is norm, betaal je elders drie keer zoveel, dan stijgt de subsidie niet (evenredig). Voorbeeld: De norm voor polis objectieve brand en ontploffing is 75€ en de vergoeding ligt ook op dit bedrag, ook al betaal je elders 300€.

- *Kansengroepen: toelage 150 euro. (Wuustwezel)*
- *Toelichting: Jeugdwerk verbindt en moet toegankelijk zijn voor alle Aalsterse jongeren. Ook maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren dienen hun weg te vinden naar het Aalsterse vrijetijdsaanbod en er zorgeloos te kunnen aansluiten. ... Doelgroepgerichte acties waarbij drempelverlagend wordt gewerkt voor een of meerdere specifieke doelgroepen. Percentage van deelnemers uit een andere kwetsbare doelgroep: 20 punten. (Stad Aalst)*



Formaat is van oordeel dat alle werkingen op dezelfde manier moeten kunnen opstarten en bestaan, onafhankelijk van de doelgroep die ze bereiken of van wie de initiatiefnemers zogenaamd deel uitmaken.

Zoals we eerder al aangaven, willen we ervoor pleiten dat jongeren ervoor kunnen kiezen om geen barwerking te hebben en geen betalende activiteiten aan te bieden wanneer niet alle jongeren zich dat kunnen veroorloven. Deze werkingen zouden van onderuit moeten kunnen starten zoals alle open jeugdwerkinitiatieven. In de plaats van de initiatiefnemers hun doelgroep te laten labelen als kansengroep, pleiten we ervoor – met deze manier van subsidiëren – stigma weg te halen. **Een project of activiteitsubsidie met een begroting laat hen toe om inkomsten uit leden op een correcte manier aan te geven.**

### Startende werkingen

Een jeugdinitiatief oprichten kost geld. Zonder budget is het bijzonder moeilijk om een werking op te starten. Veel subsidiereglementen beginnen echter pas financieel te ondersteunen nadat een initiatief een zeker parcours heeft afgelegd.

Vaak zijn de **erkenningvoorwaarden** een drempel die zwart op wit vermeld staat in het reglement:

- *Minstens 100 leden tellen en met de werking jaarlijks minstens 150 jongeren bereiken. (Melle)*
- *Enkel verenigingen met minimaal tien leden die minstens vijf activiteiten op een jaar organiseren, komen in aanmerking tot het verkrijgen van subsidies. (Haacht)*

Naast behoorlijke drempels om je werking erkend te krijgen, zijn er **verborgen kosten** die geïmpliceerd zijn om op te starten, zelfs wanneer je aan de erkenningvoorwaarden zou voldoen. Opstarten vraagt immers om huurwaarborgen, verzekeringen, promotiemateriaal enzoverder, en dat kost allemaal geld. Goede intenties raken zo al snel bedolven onder hopen verwachtingen, regels en vooral kosten.

Dat maakt dat nieuwe initiatieven op twee fronten moeten knokken: ze moeten zich inhoudelijk bewijzen en tegelijkertijd zorgen dat er voldoende financiële capaciteit is. Wanneer de opstart mislukt, blijven jongeren op die manier mogelijks twee keer met lege handen achter: ze hebben geen werking en zijn een deel van de financiële middelen die ze hebben geïnvesteerd kwijt.



Formaat pleit ervoor om open jeugdwerkinitiatieven te **subsiëren vanaf de opstart** om op die manier de kansen om initiatieven succesvol op te starten te maximaliseren.

Heel wat reglementen hebben geen clause of apart reglement voor starters. Nochtans zijn er heel wat extra uitdagingen en eveneens kosten die met zo'n opstart gepaard gaan. Het is dus zeker zinvol om een aparte categorie voor starters op te nemen in je subsidiereglement.



Geef de werking de ruimte om te groeien en maak de inspanningen voor startende werkingen haalbaar. Maak afspraken rond te behalen indicatoren indien dat meer zekerheid biedt, maar vermijd dat jongeren alle inspanningen die ze doen, moeten voorschieten uit eigen zak.



Maak het mogelijk dat startende initiatieven op meerdere momenten van het jaar een aanvraag kunnen indienen en niet vasthangen aan één moment. In bepaalde steden kan je maar eenmaal per jaar een aanvraag indienen.



Eind 2020 maakten we een simulatie in de centrumsteden Gent en Antwerpen (district Berchem) voor een startende werking op basis van de geldende subsidiereglementen en bedragen. We maakten een simulatie voor een startende werking in een kwetsbare wijk die ervoor kiest geen inkomsten uit leden/bezoekers te halen.

**Uit de analyse blijkt dat in de twee grootste Vlaamse steden het financieel onmogelijk is voor deze werkingen om op te starten indien er geen uitzonderingsmaatregelen worden voorzien.**

## Gent

- Begin 2015. Enkele jongeren willen een jeugdhuis in hun buurt opstarten. Jeugdhuisen in Gent zitten in stadsgebouwen. Er bestaan geen huursubsidies. Jongeren wachten twee jaar tot er begin 2017 een locatie wordt gevonden.
- De vzw werd opgericht met hulp van Formaat vzw. Geen van hen had ooit eerder een vzw opgericht. Voor de oprichting van de vzw moeten de jongeren zelf **190,94 euro** voorschieten.
- De jeugddienst en Formaat vzw informeren de jongeren dat zij aanspraak kunnen maken op een **éénmalige opstartsubsidie** van **1620 euro**.
  - De voorwaarden voor deze subsidie :
    - a. Overzicht met de (geplande) activiteiten.
    - b. Verzekering burgerlijke aansprakelijkheid
    - c. Brandverzekering van de locatie waar de activiteiten doorgaan.
    - d. Rekeningnummer op naam van de vereniging.
- Om een verzekering te kunnen afsluiten, heb je een huurcontract nodig. Zonder huurcontract kan je geen verzekering afsluiten voor een gebouw. Enige tijd later bezorgt de stad Gent de jongeren een huurcontract. Het gebouw wordt ter beschikking gesteld voor een periode van drie jaar. De jongeren krijgen de boodschap dat ze een huurwaarborg van **1444,14 euro** dienen te betalen. (Dit bedrag is gebaseerd op een werkelijke casus voor een gebouw met een oppervlakte kleiner dan 50m<sup>2</sup>. Er dient steeds een waarborg betaald te worden. Bij grotere gebouwen kan dit nog oplopen.)
- De jongeren betalen voor hun kleine gebouw een forfaitair bedrag van 59,63 euro per maand voor water en elektriciteit. De eerste factuur volgt na de ondertekening van het huurcontract. Op hetzelfde ogenblik dienen ze ook **150 euro** te betalen om hun verzekering brand & B.A. af te sluiten.

**Geen huurcontract = geen verzekering = geen opstartsubsidie.**

Als de jongeren willen intrekken in het lege gebouw, hebben ze reeds **1844,71 euro** bij elkaar moeten zoeken.

- Op dit ogenblik kunnen ze de aanvraag doen voor de opstartsubsidie. Als de ambtenaar in kwestie de eerstvolgende gemeenteraad haalt, dan hebben ze een kans dat ze een dikke maand later **1620 euro** opstartsubsidie krijgen.

Als deze wordt toegekend, staan de jongeren in een leeg gebouw met een schuld van **224,71 euro**. Ze hebben **geen werkingsmiddelen**, want daar maken ze pas aanspraak op na een jaar werking.

## Antwerpen (Berchem)

- April 2018: Een groep jongeren start een nieuw initiatief op in Berchem. Ze willen instuif en activiteiten organiseren, maar houden het voorlopig enkel bij activiteiten op verplaatsing omdat ze geen eigen locatie hebben gevonden. De zoektocht naar een eigen stek wordt opgestart. De stad heeft weinig eigen infrastructuur, dus zijn ze hiervoor op zichzelf aangewezen.
- Formaat ondersteunt hen bij het indienen van een aanvraag voor subsidie voor opstartende verenigingen. **Zolang ze starter zijn, krijgen ze 125 euro per maand.** De voorwaarden zijn:
  - a. een activiteitenplanning voor de komende zes maanden
  - b. een begroting voor 2018
  - c. een bankrekening op naam van de vereniging
  - d. een BA

In juni 2018 heeft de vereniging dit rond. In juli 2018 wordt dit goedgekeurd op het college. Vanaf dan ontvangen ze de opstartsubsidie.

- De vereniging kan de activiteiten financieren met de subsidie. Dit komt doordat ze nog amper kosten hebben omdat ze niet over een gebouw beschikken (en dus geen brandverzekering, huur, EGW ... betalen). Een spaarpotje aanleggen is bijna onmogelijk omdat het zo moeilijk is om activiteiten te organiseren die iets opbrengen als je geen locatie hebt.
- 1 maart 2019 is de deadline voor het indienen van werkingssubsidies. De voorwaarde is echter dat je minstens een jaar werking moet kunnen voorleggen. Aangezien ze op 1 maart nog maar elf maanden bestaan, komen ze hiervoor dit jaar nog niet in aanmerking. Hun starterssubsidie wordt wel verlengd tot 1 maart 2020.
- Op 1 augustus 2019 kunnen ze een pand betrekken van de parochie. Hiervoor betalen ze **225 euro huur per maand**. De EGW en brandverzekering zijn inbegrepen, maar de vereniging komt vanaf nu **maandelijks 100 euro te kort**. Er is dus ook geen budget meer om activiteiten mee te organiseren.
- Op 1 maart 2020 dienen ze eindelijk hun aanvraag voor werkingssubsidies in. Een voorwaarde om werkingssubsidies te krijgen als jeugdwerk met voornamelijk instuif-aanbod (voor hen de voordeligste formule), is dat ze gedurende het afgelopen jaar (2019) minstens acht maanden instuif georganiseerd moeten hebben. Aangezien ze pas vanaf augustus over een eigen instuifruimte beschikken, komen ze aan maximaal vijf maanden. Het resultaat is dat ze werkingmiddelen krijgen als vereniging met voornamelijk activiteitsaanbod, want die kunnen ze wel voorleggen voor heel 2019. Dit wordt berekend op basis van het aantal activiteiten, wat voor een jeugdhuis niet zo interessant is. Zij komen aan twintig activiteiten (terwijl een gemiddelde scouts met zes groepsactiviteiten per week al gauw aan 200 activiteiten komt).
- Hun aanvraag wordt goedgekeurd en in mei 2020 ontvangen ze een **jaarsubsidie van 2250 euro**, berekend op basis van het aantal activiteiten en het aantal leden. De instuif wordt in deze formule niet meegeteld. Ondanks de toekenning van dit jaarlijkse subsidiebedrag, ontbreken de middelen om de jaarlijkse huur te dekken.
- In de tussenperiode van 1 maart 2020 (einde starterssubsidies) tot mei 2020 (wanneer de werkingssubsidies voor 2020 worden uitgekeerd), hebben ze geen financiële ondersteuning. Die zit mee in het jaarbedrag, maar dat wordt pas in mei op hun rekening gestort.
- Op 1 maart 2021 dienen ze dan eindelijk een aanvraag in voor werkingssubsidies als jeugdvereniging met voornamelijk een instuifaanbod. In mei 2021 wordt het bedrag van **3425 euro** uitgekeerd.

Voor het eerst hebben ze naast de huur nog **725 euro** over om andere kosten mee te dekken, maar dat bedrag is ontoereikend om alle vaste kosten te betalen.

De hierboven uitgewerkte simulaties zijn geen uitzondering. De subsidiereglementen die een opstartclausule of aparte regeling voor starters voorzien, kennen vaak een relatief laag bedrag toe. Aan de hand van de simulaties die hierboven werden gemaakt, kunnen we niet anders dan concluderen dat het voor bepaalde jeugdinitiatieven in veel steden zeer moeilijk zal zijn te starten.

- *Het jeugdwerk dient de volgende gegevens mee te geven:  
Een duidelijke omschrijving van het doel en de naam van het jeugdwerk; Beoogde doelgroep;  
Contactpersoon; Financieel plan; Huisvesting; Stappen die het onderneemt om erkend te worden;  
Overzicht van de geplande activiteiten.  
De subsidie bedraagt **500 euro**. Deze kan tweemaal verkregen worden door hetzelfde jeugdwerk, en eenmaal per jaar. (Stad Hasselt)*
- *De starttoelage is een vast bedrag van **375 euro** en dekt alleen de oprichtings- en eerste werkingskosten. De starttoelage kan slechts eenmaal aan dezelfde jeugdwerkvorm toegekend worden in een periode van vijf jaar. (Stad Leper)*
- *Een starttoelage bedraagt **250 euro** en wordt in de begroting voorzien onder de financiële middelen toegekend aan de stedelijke jeugdraad. (Lokeren)*
- *Starters: drie maanden bezig. Bedrag **375 euro**. (Wuustwezel)*
- *Een nieuw jeugdinitiatief dat voldoet aan de erkenningsvoorwaarden kan een startsubsidie aanvragen. Dit bedrag toegekend aan een nieuw jeugdwerkinitiatief, wordt bepaald door het college van burgemeester en schepenen, op voorstel van de adviescommissie. Het bedrag kan maximaal **400 euro** bedragen. (Tervuren)*

De Stad Gent heeft een reglementswijziging doorgevoerd om starters in de toekomst meer kansen te geven:

*Twee onderdelen uitbetaald in twee schijven*

*1) toelage van maximaal €2000 voor vaste kosten,*

- *bepaald aan hand van begroting*
- *voor huurwaarborg, verzekeringen, duurzame aankopen in kader van werking*
- *wordt uitbetaald op basis van ingediende documenten (activiteitenplanning, financiële planning, bestuurs- en ledenlijsten ...)*
- *moeten binnen zes maanden verantwoord worden*

*2) werkingstoelage van €1000 voor organiseren van activiteiten*

- *wordt uitbetaald nadat voldaan is aan eerste voorwaarden (indienen bewijzen verzekeringen ...)*

*(Stad Gent – subsidiereglement, hoofdstuk II)*

In Brugge opteert men ervoor voor starters te werken met een variabel subsidiebedrag op basis van de noden van de werking. Op die manier kan men rekening houden met de specifieke zakelijke en financiële keuzes die een startend initiatief maakt en kan er daarover dialoog ontstaan.

- *Startende jeugdhuisen of zij die minder dan één werkjaar actief zijn, worden als experimenteel jeugdwerk erkend. Na het eerste werkjaar moet het jeugdhuis jaarlijks met zijn eigen werking een minimum aantal leden bereiken.*

*Een jeugdhuis dat gedurende één volledig werkjaar in die hoedanigheid fungeert en aan de voorwaarden beantwoordt, wordt in deze werksoort erkend en gesubsidieerd.*

*Subsidiebedrag vast te leggen door het college van burgemeester en schepenen, op basis van het advies van de stedelijke jeugdraad. (Brugge)*



We adviseren om samen met de initiatiefnemers een jaarbegroting op te maken voor het eerste effectieve werkjaar. Maak hierbij gebruik van de benodigde opstartkosten:

- Huurwaarborgen
- Vaste kosten
- Investerings in materiaal en interieur
- Externe communicatie
- Papierwerk en administratie
- Polissen verzekering
- ...

Op basis daarvan kan de opstartsubsidie worden bepaald.



De configuratie van de verschillende kosten verschilt van jeugdhuis tot jeugdhuis. Formaat heeft hier een **berekeningstool/begrotingstool** voor.

<https://formaat.be/artikel/vaste-kosten-van-een-open-jeugdwerkinitiatief>

## 2.2 Financiering werkingskosten

Waar de bovenstaande informatie enkel gaat over de vaste kosten, gaat dit deel dieper in op het realiseren van een goed draaiende werking en de manier waarop het inhoudelijk project van open jeugdwerkinitiatieven financieel kan ondersteund worden.

Waar de basistoelage voornamelijk focust op de voorwaarden scheppen om een open jeugdwerkinitiatief op te starten of te doen draaien, zijn **inhoudelijke werkingssubsidies nodig om open ontmoeting te realiseren en activiteiten op te zetten**. De basistoelage zorgt ervoor dat jongeren zonder financiële zorgen een werking kunnen opstarten. Een inhoudelijke subsidie geeft impulsen om de werking ook inhoudelijk verder uit te bouwen en te bestendigen. Als lokale ambtenaar geeft het je tools in handen om de werkingen deel te laten nemen aan de eigen beleidsdoelstellingen van het bestuur.



Met de combinatie van een basistoelage om de vaste kosten te dekken enerzijds en een doordachte subsidie voor werking, projecten en activiteiten anderzijds, kan je een open jeugdwerkinitiatief op stabiele wijze partner maken van je lokale beleid.

De basistoelage zorgt voor een *level playing field* tussen je verschillende werkingen: elk van de erkende open jeugdwerkinitiatieven kan immers rekenen op dezelfde basisondersteuning om het initiatief levensvatbaar te maken. Het ontbreken van extra betoelaging via allerlei vakjes en stempels als “kansarm” en “kwetsbaar” vermijdt stigmatisering van specifieke groepen jongeren. **Iedereen krijgt een gelijkwaardige kans om zich te verenigen in een jeugdwerkinitiatief.**

Een bijkomende impulssubsidiëring laat toe om **over beleidsdomeinen heen** activiteiten te stimuleren en te honoreren. Open jeugdwerkactiviteiten kenmerken zich door experiment en laten zich soms moeilijk vatten in de bestuurlijke logica van sectoren en domeinen. In de praktijk zien we zelfs dat verschillende initiatieven door meerdere gemeentelijke diensten (gedeeltelijk) gesubsidieerd worden. Door dat ze niet in één bestuurlijke sector passen, blijft hun subsidiëring vaak steken in projecten of specifieke activiteiten. Hierdoor wordt hun ondersteuning gefragmenteerd en chaotisch en bereikt ze zelden de vaste grond die nodig is om een werking uit te bouwen.



Door de impuls / projectsubsidies met andere diensten uit te werken en je kredieten samen in te zetten, kan je zelfs beleidsoverschrijdende impulsen geven aan het werkveld.

### Het puntensysteem in de vuilbak

Als mechanisme voor budgettaire controle hanteren jeugddiensten vaak een vast budget met absolute begrenzing om te verdelen tussen de erkende jeugdwerkingen en open jeugdwerkinitiatieven. De hoogte van het toe te kennen bedrag per vereniging wordt dan bepaald op basis van het totaalbedrag gedeeld door het aantal initiatieven. Of men werkt een ingewikkeld systeem uit met na te streven doelstellingen die elk een bepaald aantal punten waard zijn. De waarde van een punt wordt dan bepaald door het voorziene bedrag te delen door het aantal behaalde punten. Elke vereniging krijgt dan een subsidie bepaald door het aantal behaalde punten vermenigvuldigd met de waarde per punt.

Dit mechanisme van budgetcontrole draagt vaak de voorkeur weg van heel wat lokale besturen: het biedt immers de veiligheid dat men niet meer uitgeeft dan wat er binnen de begrote kredieten voorzien werd.<sup>8</sup> Toch willen we wijzen op het onbedoelde effect van dit soort mechanismes.

**Jeugdinitiatieven gaan elkaar in deze systemen als concurrent beschouwen, omdat ze met elkaar de strijd aangaan om hetzelfde budget.**

<sup>8</sup> Deze bewering moeten we nuanceren: de meeste gemeenten en steden hebben minstens één keer per jaar een budgetaanpassing ingepland om kredieten aan te zuiveren. Binnen sommige kredietposten kunnen diensthoofden zelfs zonder politieke budgetaanpassingen kredieten verschuiven. De mate waarin kredieten niet overschreden kunnen worden, is dus relatief.

- Het bedrag van de subsidie wordt als volgt berekend: het totale subsidiebedrag dat in het budget voorzien is, wordt gedeeld door het aantal jeugdwerkinitiatieven die recht hebben op deze subsidie. Alle rechthebbenden krijgen een even groot bedrag. (Turnhout)
- Op basis van deze score wordt het beschikbare budget voor de aanvullende subsidies pro rata verdeeld over de verenigingen die een dossier hebben ingediend. Deze verdeling gebeurt afzonderlijk voor cultuur, jeugd en sport. (Stad Aalst)
- Werkingssubsidies: de werkingssubsidie wordt gevormd door het begrotingskrediet te verminderen met de vaste toelagen (zoals voorzien onder 1A). Elke jeugdvereniging krijgt punten door het aantal niet commerciële, wekelijkse activiteiten per jaar te vermenigvuldigen met het aantal leden. Wanneer men het puntenaantal van de verschillende verenigingen deelt door het resterende krediet, verkrijgt men een quotiënt. Het puntenaantal per jeugdvereniging gedeeld door dit quotiënt, drukt de waarde van de werkingssubsidies uit in geld per vereniging. (Haacht)
- De basistoelage bedraagt 20% van de totale basis- en werkingstoelagen en wordt per jeugdwerkform als volgt verdeeld: Jeugdhuisen: bedrag basistoelage / aantal jeugdhuisen = bedrag per jeugdhuis. De totale werkingstoelage bedraagt 80% van de totale basis- en werkingstoelage verminderd met het totaal aan starttoelagen die hetzelfde werkingsjaar werden uitbetaald. Jeugdwerkinitiatieven krijgen punten voor het aantal leden en leiding, de frequentie van de activiteiten en de attesten kadervorming, attesten van vormingen aangeboden door de Jeugddienst en EHBO. (Stad Lokeren)



Formaat ijvert ervoor om ervoor te zorgen dat jeugdinitiatieven elkaar niet als concurrenten moeten beschouwen en de basisregel totaalbedrag jeugd / aantal werkingen = bedrag per werking als dusdanig **niet** op te nemen.

### Begrotingen en afrekeningen als tool voor financiële transparantie

Formaat is geen voorstander van forfaitaire subsidiebedragen op basis van outputindicatoren. De wetgeving rond vennootschappen en verenigingen verplicht organisaties om jaarlijks een begroting op te maken. We adviseren dan ook om in de subsidiëring van de werking van initiatieven de begroting centraal te stellen. De werking kan halfjaarlijks of jaarlijks (als het niet anders kan) een planning maken en daar een begroting in evenwicht voor opstellen. Dit zorgt er ook voor dat werkingen die minder inkomsten uit leden kunnen halen, maar evenveel output realiseren, dezelfde kansen krijgen om te overleven.



We bevelen aan om steeds te werken met een **(half)jaarlijkse<sup>9</sup> begroting en afrekening** voor aangevraagde werkingssubsidies. Aan het eind van de activiteit / projectlooptijd volgt een financiële afrekening. Op die manier heb je als ondersteunende dienst ook steeds zicht op inkomsten en uitgaven van je werkveld.

## 2.3 Projectsubsidies als aanvullend sluitstuk

Project- en activiteitensubsidies vormen het sluitstuk van een goed subsidiereglement. Ze werken aanvullend op de basistoelage en eventuele werkingssubsidies die een initiatief aanvraagt. Daarnaast vormen ze een ideale opstap en kennismaking met het subsidiebeleid van je gemeente. De lage drempel die we in deze subsidievormen voorop stellen, laat jongeren immers toe om ondersteuning van de gemeente te krijgen zonder dat ze een volledig strak georganiseerd initiatief beheren.

Met de project- en activiteitensubsidies die we hieronder voorstellen, wil je eigenlijk vooral als lokaal bestuur bekomen dat jongeren – al dan niet georganiseerd in een initiatief – zelf projecten en activiteiten gaan organiseren. In essentie stimuleer je jongeren om initiatief te nemen en geef je te kennen dat ze bij jouw bestuur terecht kunnen voor ondersteuning hierin.



Formaat pleit voor het opnemen van projectsubsidies in het subsidiereglement waar jongeren **ook zonder formele erkenning als jeugdinitiatief** gebruik van kunnen maken. Dus ook niet-erkende initiatieven, feitelijke verenigingen en projectgroepen kunnen via deze weg hun initiatief laten ondersteunen.

<sup>9</sup> De precieze looptijd van dossiers is te bepalen aan de hand van de aard van het initiatief: sommige initiatieven werken met schooljaren, andere met kalenderjaren, andere dan weer met halve jaren – voorjaar en najaar – als referentieperiode. Welke opdeling juist relevant en werkbaar is voor het initiatief en de dienst wordt best samen bepaald.





Wanneer je werkt met één budgettaire code voor je subsidiereglement, kan je tijdens reguliere budgettaire controles gaan schuiven met ongebruikte budgetten: wanneer bijvoorbeeld weinig gebruik wordt gemaakt van projectsubsidies doorheen het jaar, heb je extra budget achter de hand voor de toekenning van een basisbedrag voor een erkende nieuwe werking (of net andersom, meer budgettaire ruimte voor projectsubsidies).



Op basis van het gebruik van projectsubsidies kan je inschatten welke initiatieven de komende jaren een erkenningsaanvraag zullen indienen. Heb je veel 'vaste klanten' die gebruik maken van projectsubsidies, kan je verwachten dat ze op termijn een reguliere werking uitbouwen en erkend willen worden. Dit kan zelfs een argument zijn om de bedragen in je begrotingspost te verhogen.

We stellen hieronder **drie vormen van inhoudelijke subsidies** voor die elkaar aanvullen: een open projectsubsidie, een activiteitsubsidie en projectoproepen. Deze, en vele andere systemen, vinden we in de praktijk terug in verschillende steden en gemeenten. Ze kunnen met elkaar gecombineerd worden en we zien verschillende configuraties. Alles hangt af van de grootte van de stad of gemeente, het aantal jeugdwerkinitiatieven, het beschikbare budget en de uitdagingen die zich op het veld bevinden.

### Open projectsubsidie

Een open projectsubsidie stimuleert jongeren en open jeugdwerkinitiatieven om projecten en processen op te zetten rond specifieke thema's en doelgroepen. Deze processen hebben veelal een onderzoekend, experimenteel, beleidsmatig karakter. Resultaten zijn niet altijd zonder meer tastbaar. Het doel bij open jeugdwerkinitiatieven is wel dat ze een blijvend effect hebben op de werking.

Deze processen lopen in het algemeen voor een langere, al dan niet afgebakende periode in de tijd. Voorbeelden: buurtonderzoek, doelgroepverkenning, bouwen van een culturele poot binnen de bestaande werking ...

- *Flexibele inspanningssubsidie: Jeugdhuizen krijgen jaarlijks de kans om een aantal prioriteiten en daaraan gekoppelde inspanningen voor het volgend werkjaar te bepalen. Op basis van een zelfanalyse formuleren jeugdhuizen specifieke acties die zij het komend werkjaar wensen te ondernemen om zo de gedefinieerde prioriteiten te realiseren. Na afloop van het werkjaar staft het jeugdhuis welke acties werden uitgevoerd, welke inspanningen werden geleverd en in welke mate zij zelf vinden hun doel behaald te hebben. Jeugdhuizen die daar begeleiding wensen, kunnen de jeugddienst en de jeugdraad bij hun traject betrekken. Het jeugdhuis duidt minimaal drie acties aan om de doelstelling te bereiken. De inspanningssubsidie bedraagt 1/6 van het totaal voorziene budget voor de jeugdhuizen, te verdelen over de verschillende jeugdhuizen. (Gistel)*
- *De projectsubsidie heeft als doel het organiseren van experimentele of vernieuwende activiteiten met een open karakter te stimuleren. ... het project speelt in op een bestaand of nieuw aanbod in de stad voor specifieke doelgroepen, subculturen of binnen verschillende disciplines. (projectsubsidie stad Hasselt)*
- *DOEMA-projectsubsidies worden toegekend als stimulans voor het organiseren van experimentele, originele of vernieuwende activiteiten met een open karakter op het vlak van jeugdwerking. De activiteit moet afgebakend zijn in de tijd (maximum een jaar) en mag geen deel uitmaken van de gewone werking van de vereniging. (projectsubsidie stad Genk)*
- *Een project met gelijk welk thema: cultureel, artistiek, sportief, sociaal, educatief ... Alles Kan! (Gent)*
- *Deze subsidie is bedoeld om jeugdcultuur te promoten. Met jeugdcultuur bedoelen we evenementen en activiteiten die niet alledaags zijn. Heb je bijvoorbeeld altijd al eens je eigen modeshow of fototentoonstelling willen organiseren? Speel je in een beginnend groepje? Heb je plannen voor de organisatie van een skatecontest of een FIFA-kampioenschap? Boek je graag een voorstelling met een komiek of theatergezelschap? Het zijn allemaal voorbeelden van jeugdcultuur die in aanmerking kunnen komen voor een JoW-subsidie. Natuurlijk zijn buiten deze voorbeelden alle ideeën welkom. (Wuustwezel)*



- Formaat adviseert om open projectsubsidies mogelijk te maken in dialoog:
- De lokale overheid en het jeugdhuis bepalen samen de prioritaire thema's.
  - De lokale overheid en het initiatief bekijken hoe het project/proces er precies uitziet en welke inspanningen deel uitmaken van het te subsidiëren project.
  - Op basis van deze inspanningen wordt een begroting opgesteld en subsidiebedrag afgesproken.
  - Een summiere inhoudelijke en financiële afrekening dient als bewijs dat de afgesproken inspanningen werden geleverd.



Goede voorbeelden zijn onder andere de [DOEMA projectsubsidies](#) in Genk, [Alles Kan subsidies](#) in Gent, [subsidie projectondersteuning](#) in Hasselt, [projectsubsidies](#) in Kortrijk.

## Activiteitensubsidie

Deze subsidie stimuleert initiatieven om activiteiten op te zetten bovenop de basiswerking: zaken die ze anders niet of moeilijk kunnen doen, die voor deelnemers te duur zijn en/of die de werking uit hun comfortzone halen. Een activiteitensubsidie zorgt ervoor dat jeugdhuisen ook eens 'iets anders' kunnen doen.

Activiteiten zijn enkel gericht op de activiteit zelf: er is niet noodzakelijk een achterliggend proces of project dat uitmondt in de activiteit. Activiteiten duren een dag tot een week. Voorbeelden: buurtbarbecue, een uitstap, workshop(reeks), optreden, kamp.



- Formaat adviseert om activiteitensubsidies vrij te maken die jeugdhuisen in staat stellen om kortere activiteiten te organiseren die een toevoeging bieden aan de reguliere werking. Weliswaar zijn enkele criteria op hun plaats:
- Activiteiten bieden een meerwaarde op de werking.
  - Activiteiten worden georganiseerd voor en door jongeren.
  - Activiteiten zijn per definitie tijdelijk en duren een dag tot enkele dagen.
- De inhoud van de activiteiten kan volgens ons vrij breed liggen, mits ze vertrekken vanuit de leefwereld van jongeren en inspelen op de thema's die daar leven.

## (Maatschappelijke) projectoproepen

Bij de hierboven beschreven project- en activiteitensubsidies ligt het initiatief in handen van open jeugdwerkinitiatieven zelf. Als stad ontvang je aanvragen en ondersteun je wat binnenkomt. Wanneer je als jeugddienst of lokaal bestuur zelf initiatief wil nemen om in te spelen op bepaalde maatschappelijke ontwikkelingen, zijn projectoproepen een goede manier om het werkveld aan te sporen tot actie. Met een projectoproep kan je immers nog concreter een kader scheppen om activiteiten richting te geven.

Vaak beperken zulke maatschappelijke ontwikkelingen zich niet tot één enkel beleidsdomein of dienst. In plaats van dit als een bedreiging te categoriseren, kan je je ook organiseren over diensten heen en kredieten samenbrengen om een goed doordachte projectoproep te lanceren en de initiatieven in je gemeente aan te sporen actie te ondernemen.

- *Het project focust op jongeren, met bijzondere aandacht voor de leeftijdscategorie van 14-15 jaar. Ingrijpen op deze scharnierleeftijd kan de ontwikkeling van ernstige problematieken voorkomen. Jongeren ondervinden een verhoogde kwetsbaarheid voor mentale problemen op deze leeftijd, o.a. door de hersenontwikkeling; Het project biedt mentale ruimte aan jongeren, maakt mentaal welzijn bespreekbaar en stimuleert positieve zelfontwikkeling; Het project heeft kennis van en legt linken naar relevante welzijnsactoren. (oproep experimenteel jeugdwerk in Antwerpen)*
- *Het project wordt georganiseerd vanuit het oogpunt en de doelstelling van een maatschappelijk thema. Dit thema wordt jaarlijks gekozen en bekendgemaakt door de stedelijke jeugddienst, Transit. Er wordt met de gekozen thema's steeds ingespeeld op maatschappelijke ontwikkelingen en de leefwereld van kinderen en jongeren.(Kortrijk)*



Formaat adviseert lokale besturen en diensten gevoelig te zijn voor de maatschappelijke ontwikkelingen in de eigen stad of gemeente. Aan de hand van een doordachte projectoproep kan je het werkveld aanzetten om in te grijpen.

### **(Kader)vormingssubsidie**

Naast het voorwaardenscheppend kader en het inhoudelijk project, is ook de pedagogische omkadering een belangrijke factor bij de ontwikkeling van jeugdhuiswerk. Die omkadering bestaat in het grootste deel van de gevallen uit vrijwilligers. Binnen een aanzienlijke groep wordt de vrijwilligerswerking ondersteund door een of meerdere beroepskrachten.

Sterke vrijwilligers maken sterke jeugdhuisen. Jongeren nemen belangrijke rollen op in het pedagogisch project van open jeugdwerk. Jongeren houden de instuif open, organiseren en begeleiden activiteiten, besturen de werking en nemen beslissingen op zowel korte als lange termijn.

Kadervorming versterkt jongeren in de rollen die ze opnemen. Dat kan via het volgen van vorming en opleiding, maar ook bijvoorbeeld via begeleidingen op maat en denkoefeningen over de werking.



Formaat adviseert lokale overheden om jeugdhuisen te stimuleren om deel te nemen aan vormingen, opleidingen en begeleidingen en de kosten die daaraan verbonden zijn, te subsidiëren. Dit kan op basis van bewijsstukken achteraf, of zelfs forfaitair op basis van de gangbare prijzen in de sector en een inschrijvingsbewijs van de jongere.

## **2.4 Professionalisering**

Wanneer een open jeugdwerkinitiatief een bepaalde kritische massa aan activiteiten en bezoekers bereikt, of wanneer het een aantal maatschappelijke opdrachten expliciet krijgt toegekend vanuit de subsidiërende overheid, dringt zich de **vraag naar professionalisering** op. Er zit een limiet op wat een vrijwilligerswerking kan dragen en wat je van een groep geëngageerde vrienden kan vragen als bestuur.

Die vraag naar professionalisering hangt altijd samen met **financiering**: personeel kost nu eenmaal veel geld. In heel wat gevallen is het voor een initiatief niet evident om het gemeente- of stadsbestuur te overtuigen mee te investeren in de kosten van personeel. Nochtans kan het ook voor het lokale bestuur opleveren: een goede samenwerkingsovereenkomst tussen bestuur en initiatief laat toe om op een relatief budgetvriendelijke manier meer beleidsdoelstellingen te realiseren. Je schakelt immers je werkveld in om mee aan de slag te gaan met de doelen van je dienst / bestuur.



**Formaat adviseert hier om steeds te werken met een convenant.** In een convenant worden schriftelijke afspraken over het leveren van prestaties vastgelegd. Het is een afspraak van de overheid met een of meer partijen gericht op het realiseren van bepaalde (beleids)doelstellingen.<sup>10</sup>

De basis van een convenant bevat afspraken in beide richtingen. Op die manier kan ze gelden als een **overeenkomst** tussen de gever en ontvanger van overheidsmiddelen. Om die reden bevat ze steeds bepalingen rond rechten en plichten van een initiatief en vermeldt ze het bedrag dat hier tegenover wordt gesteld door de overheid.

<sup>10</sup> Andere gebruikte termen zijn 'samenwerkingsovereenkomst', 'nominatieve toelage', 'subsidieovereenkomst' ...





Er bestaat geen strikt vastgelegde vorm of inhoud van een convenant. Convenanten zijn er daarom in vele soorten en maten. Het verdient aanbeveling om bij collega-jeugdambtenaren uit vergelijkbare steden/gemeenten inzage in convenanten op te vragen.

Formaat werkt aan aanbevelingen voor goed opgestelde en geformuleerde convenanten in samenwerking met de geprofessionaliseerde initiatieven uit ons ledenbestand.



Door de aard van het heersende lokale subsidiebeleid, zijn het veelal werkingen die goed draaien qua consumptie en inkomsten uit activiteiten, die hun eigen personeel kunnen aanwerven. Financiering van open jeugdwerk stelt vaak immers als voorwaarde *“dat het initiatief zelf inkomsten voorziet”*.



Het standpunt van Formaat is dat de kansen op aanwerving van personeel gelijk moeten kunnen zijn voor alle sterke open jeugdwerkinitiatieven en dat deze bepaald dienen te worden op basis van de pedagogische opdracht en de gerealiseerde activiteiten/output van een werking (en dus niet louter van een hoge omzet of winst mogen afhangen).

Initiatieven die geen of beperkte inkomsten uit jongeren verwerven, maar een gelijkaardige output realiseren als een werking die wel aanzienlijke inkomsten haalt uit consumptie, moeten op een gelijkwaardige manier kunnen professionaliseren.

Dat vraagt een ander uitgangspunt in de financiële ondersteuning van initiatieven: als lokaal bestuur valideer je de inspanningen van een initiatief en financier je op basis van inhoudelijke, pedagogische opdrachten. We pleiten dan ook om met alle werkingen die willen professionaliseren een aparte convenant af te sluiten die rekening houdt met het bovenstaande.

- **Niveaus**
  - **Niveau 1: Subsidie: 1500 euro**  
*Ontmoeting: per week minimaal vijf uren tijdens een dag van de week open zijn*  
*Aantal activiteiten: minimaal zestien activiteiten en vier vormingen voor leden organiseren*  
*Ledenaantal: vanaf 75 leden*
  - **Niveau 2: Subsidie: 6500 euro**  
*Ontmoeting: per week minimaal twaalf uren open zijn gespreid over twee dagen, waarvan minstens één in het weekend*  
*Aantal activiteiten: minimaal 32 activiteiten en acht vormingen voor leden organiseren*  
*Ledenaantal: vanaf 100 leden*  
*Weddetoelage: een beroepskracht aan 75% van de totale loonkost (zie art. 11)*
- **Beroepskracht**  
*De beroepskracht wordt aangenomen met een schriftelijk arbeidscontract. Bij de aanwerving wordt in de arbeidsovereenkomst een duidelijke taakomschrijving vastgelegd. Het jeugdhuis voert autonoom een selectie door en kan dus eigen aanwervingscriteria vastleggen. De weddetoelage wordt beperkt tot maximaal tien jaar graadanciënniteit op bachelorniveau. (Brugge)*

### 3 Consumptiebeleid

Een groot deel van de doorgenomen subsidiereglementen vertrekt vanuit het uitgangspunt dat open jeugdwerk ook **eigen inkomsten moet genereren**. Zo wordt bijvoorbeeld slechts een deel van de loonkost gesubsidieerd en moet men zelf een deel van de energiefactuur betalen of de kosten van activiteiten dragen. Dit vanuit het idee dat activiteiten ook altijd opbrengsten hebben.

**Door te focussen op de inkomsten die open jeugdwerkinitiatieven genereren, duwen we hen in een commercieel model.** Doordat ze aan het einde van de maand voldoende inkomsten moeten hebben om hun kosten te dekken, zijn jongeren, vrijwilligers, bestuurders en professionals vooral bezig met het *uitbaten* van hun werking en met het organiseren van activiteiten met het oog op inkomsten, en niet met de inhoud, de bestaansredenen van het jeugdinitiatief: werken met, door en voor jongeren.

## **De realiteit is complexer dan het beeld ...**

Door de financiële druk die gedeeltelijke subsidiëring van omkadering ongewild creëert, en de gerichtheid op winsten die ze teweegbrengt, bevestigen veel werkingen jammer genoeg het beeld van een open jeugdwerkinitiatief als *jongerencafé*: er wordt ingezet op evenementen die opbrengen en de toog moet goed opbrengen. Activiteiten die meer kosten dan ze opbrengen zoals optredens en workshops komen in de verdrinking, ten voordele van activiteiten die wel geld opbrengen of die goedkoop te organiseren zijn. Vaak gaat het dan over feesten en fuiven – wat nog steeds voor een grote groep jongeren zeer relevant is, maar voor een andere groep veel minder.

Nochtans kunnen jeugdhuizen en open jeugdwerkinitiatieven niet zomaar gelijkgesteld worden aan horeca: de realiteit vandaag de dag is veel gelaagder. **Werkingen zijn niet simpelweg terug te brengen tot het versimpelde beeld van een jongerencafé. Er gebeurt oneindig veel meer in het veld.**

Bovendien is er is zelfs in de werkingen die uitsluitend op instuif inzetten, geen enkele verplichting tot consumptie in een open jeugdwerkinitiatief. En waar er al inkomsten zijn, worden ze rechtstreeks terug geïnvesteerd in de vereniging.

## **... en wettelijk vastgelegd**

Het overgrote merendeel van de jeugdhuizen zijn verenigingen zonder winstoogmerk, of zitten midden in het proces om er een te worden. Op die manier staat er **een wettelijke rem op het uitkeren van eventuele winsten die de vereniging zou maken**. Alles vloeit terug naar de werking.

Ook **arbeidsrechtelijk en fiscaal** valt het open jeugdwerk onder een ander regime: Werknemers van open jeugdwerkinitiatieven vallen onder paritair comité<sup>11</sup> PC329.01 (sociaal-cultureel werk) en niet onder het PC302 (horeca). Jeugdhuizen zijn vrijgesteld van btw-plicht tot een drankomzet van 80.000 euro en genieten van de vrijstelling onroerende voorheffing (zoals onderwijs).

Jeugdhuizen zijn dan ook **geen concurrentie voor de horeca**. Dat is hetzelfde als beweren dat scoutskampen concurrentie zijn voor de georganiseerde reissector of dat speelpleinen concurrentie zijn voor de georganiseerde kinderopvang.

**Niet alle open jeugdwerkinitiatieven kunnen in dezelfde mate inkomsten vergaren.** Een jeugdinitiatief met een bar en feestzaal genereert nu eenmaal makkelijker inkomsten dan wanneer men enkel focust op bijvoorbeeld activiteiten en workshops die voornamelijk in de namiddag plaatsvinden.

Jeugdhuizen moeten vrij zijn in de keuze om al dan niet in een drankenaanbod te voorzien. **De overlevingskansen van open jeugdwerk mogen niet bepaald worden door het al dan niet hebben van een barwerking.**

- *De jeugdwerking moet beschikken over een permanent beschikbare ruimte die jongeren zelf kunnen inrichten en beheren en er een niet-consumptiegerichte werking ontplooien. (Stad Aalst)*
- *Het jeugdhuis streeft naar een duidelijk alternatief voor de consumptieentaliteit zowel binnen als buiten zijn muren. (Stad Tervuren)*

---

<sup>11</sup> Een paritair comité is een Belgisch overlegorgaan tussen werkgevers en werknemers, voornamelijk met het oog op het onderhandelen van de collectieve arbeidsovereenkomst. Daaruit voortvloeiend ook het toezicht op de uitvoering ervan.

## 4 Corona

Tot slot van dit onderdeel willen we nog meegeven dat de coronacrisis ook zijn gevolgen heeft voor open jeugdwerkinitiatieven. We moedigen lokale besturen aan om systemen in te bouwen in hun reglementen die de sector extra kunnen ondersteunen in geval van nood.

Hoewel de gezondheids crisis gepaard met het coronavirus stilaan afneemt en de grootste vrijheidsbeperkende maatregelen afgebouwd zijn, dreigt de nasleep van corona voor verschillende thema's nog gevolgen met zich mee te dragen.

Formaat verzamelde in 2021-2022 een massa informatie bij meer dan 170 aangesloten initiatieven. Op basis van gestructureerde online vragenlijsten, focusgroepen, interviews en screening van coronareglementen, raakten we wijs uit de voornaamste gevolgen van de coronacrisis op het open jeugdwerk.

### **Enkele cijfers en vaststellingen**

De impact van corona is diepgaand en divers. Enkele concrete cijfers:

- Zo'n 40% van de initiatieven verwacht een afname van vrijwilligers.
- Meer dan 60% vindt moeilijk nieuwe vrijwilligers. Degenen die er zijn, houdt men moeilijk betrokken.
- Werkingen die financieel afhankelijk waren van consumptie en verkoop (vooral jeugdhuizen op basis van vrijwilligers), zagen inkomsten verdwijnen. Degenen met lopende rekeningen gingen (bijna) kopje onder in de kosten.
- Een groot deel van het spaargeld voor investeringen ging verloren tijdens de crisis.
- De werkingen met personeel zagen hun werknemers massaal motivatie verliezen (75%).
- ...

Het open jeugdwerk staat voor een relance en een heropbouw, en dat na twee jaar de meubels te redden en te ploeteren.

### **De sleutel ligt lokaal**

Gelukkig staan ze er niet alleen voor: bijna elke gemeente of stad in Vlaanderen heeft – mede dankzij het Corona Noodfonds – in 2020 (financiële) maatregelen genomen om de ergste drama's te vermijden. Waar gemeente en initiatief elkaar snel vonden, groeiden ze als partners naar elkaar toe. In sommige gemeentes ontstonden zelfs hele mooie nieuwe verhalen.

Om op een effectieve en duurzame manier uit de crisis te komen, is **investeren in open jeugdwerk belangrijker dan ooit**, zowel financieel als praktisch en beleidsmatig.

*Alle resultaten, aanbevelingen en inspiratie uit het onderzoek via:*  
[formaat.be/waarwarenwegebleven](https://formaat.be/waarwarenwegebleven)

